

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**



**Циклова комісія професійної та практичної підготовки
спеціальності «Дошкільна освіта»**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Анатомія, фізіологія і гігієна дітей дошкільного віку»**

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Освітня кваліфікація : Фаховий молодший бакалавр з дошкільної освіти

**Затверджено на засіданні циклової комісії
професійної та практичної підготовки
Протокол № __ від _____ р.**

Івано-Франківськ-2023р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Анатомія, фізіологія і гігієна дітей дошкільного віку
Викладач (-і)	Phd Петрунів Христина Володимирівна
Контактний телефон викладача	+380671288074
E-mail викладача	khrystyna.petrniv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати здобувачам освіти необхідні знання про будову організму дитини в різні періоди онтогенезу та сформувати комплекс оздоровчих і гігієнічних умінь та навичок. Курс спрямований на вивчення нервової, опорно-рухової, ендокринної, імунної, серцево-судинної, травної, дихальної, сечовидільної систем людського організму та їх вікові особливості. Курс допомагає майбутнім працівникам освіти опанувати медичну термінологію, кваліфікувати медичні стани, розуміти причинно-наслідкові зв'язки між факторами ризику, спадковістю та медичними станами. Це створює ґрунт для розуміння можливих проблем зі здоров'ям, дає орієнтири щодо надійних джерел інформації, навчає використовувати їх для самостійного пошуку необхідної медичної інформації. Розуміння медичних станів та причин їх виникнення допомагатиме будувати персональні стратегії щодо збереження здоров'я.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни є: формування знань про анатоμο-фізіологічні особливості організму людини в різні періоди онтогенезу, науково обґрунтувати заходи щодо збереження, зміцнення, розвитку і управління здоров'ям дітей шкільного віку, створити стійку мотивацію щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, сформувати комплекс оздоровчих та гігієнічних умінь і навичок.</p> <p>Для досягнення мети визначаються такі цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з загальними закономірностями росту та розвитку дітей та дошкільного віку, віковою періодизацією та критичними періодами розвитку; - встановлення взаємозв'язку будови і функцій органів і систем органів організму людини; - ознайомлення з віковими фізіологічними процесами, що відбуваються в організмі дітей; - визначення факторів, які впливають на здоров'я: біологічні задатки і можливості, соціальне середовище, екологічні умови. <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з системними механізмами онтогенезу та біологічною основою репродукції людини; - встановлення взаємозв'язку будови і функцій органів і систем органів організму; - ознайомлення з фізіологічними процесами, що відбуваються в організмі дитини. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність:

- вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти;
- нести відповідальність за результати своєї діяльності;
- здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні компетентності:

СК2 Здатність до фізичного розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, формування життєво необхідних умінь та навичок, рухового досвіду та розвитку фізичних якостей

СК4 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку основ здорового способу життя, здоров'язбережувальних навичок

Програмні результати навчання:

РН-1. Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та дошкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

РН-2. Планувати та організовувати освітній процес з урахуванням: принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії; вікових і індивідуальних можливостей дітей раннього і передшкільного віку, дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо її ефективності

РН4. Окреслювати завдання, організовувати форми взаємодії «родина – заклад дошкільної освіти – початкова школа» та їх реалізації в умовах закладу дошкільної освіти.

РН5. Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій

РН7. Передбачати та оцінювати результати власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти; з позицій культурно-історичної, екологічної, духовної, морально-естетичної, педагогічної цінностей; обирати і застосовувати алгоритм професійних дій для організації освітнього процесу з дітьми раннього і передшкільного віку в умовах ЗДО і сім'ї

РН8. Визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку

РН9. Визначати особливості, завдання, зміст, способи організації специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм

РН10. Організовувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку

РН11. Мати навички збереження та зміцнення психічного, фізичного та соціального здоров'я, попередження та протидії булінгу, формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку

РН15. Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти

РН18. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з

особливими потребами; володіти технологіями дошкільної інклюзивної освіти

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Загальна кількість	90
лекції	0
семінари	68
самостійна робота	22

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
3,4,6	012 Дошкільна освіта	1,2	нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	Семінарські заняття	сам. роб
Тема 1. Значення анатомії, фізіології та гігієни дитячого організму для педагогіки, психології. Анатомія, фізіологія та гігієна в системі медико-біологічних наук. Організм як саморегульована система. Їх предмет і завдання. Коротка історія становлення анатомії, фізіології та гігієни як самостійних дисциплін	0	4	2
Тема 2. Загальні закономірності росту та розвитку дитячого організму. Вікова періодизація дитячого віку. Поняття росту та розвитку, закономірності росту і розвитку організму людини. Поняття вікової періодизації, періоди розвитку організму людини. Критичні періоди розвитку людського організму. Поняття про біологічний та хронологічний вік людини.	0	4	2
Тема 3 Будова скелета та м'язової системи людини. Будова опорно-рухового апарату та його значення. Роль м'язової системи у життєдіяльності організму. Кістки: форма, з'єднання, будова, хімічний склад, ріст, розвиток. Загальні відомості про м'язи- основні групи м'язів людського тіла. Вікові особливості м'язового апарату. Перша допомога при різних видах ушкодження опорно-рухового апарату.	0	4	4
Тема 4. Особливості крові як тканини внутрішнього середовища. Анатомія, вікова фізіологія і гігієна серцево-судинної системи. Внутрішнє середовище організму. Кров: функції, склад. Серцево-судинна система. Профілактика та перша допомога при серцево-судинних захворюваннях і кровотечах.	0	4	2
Тема 5. Анатомія, вікова фізіологія і гігієна дихальної системи. Загальна будова та функції дихальної системи. Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Хвороби дихальної системи та запобігання їм. Перша допомога при	0	4	2

ураженні органів дихання.			
Тема 6. Анатомія, вікова фізіологія та гігієна органів травлення. Біологічне значення травлення. Інфекційні захворювання органів травної системи та їхня профілактика. Обмін речовин і енергії. Фізіологічні і гігієнічні основи харчування дитини. Обмін речовин і енергії в організмі людини. Енергетичний обмін. Вітаміни. Харчування і здоров'я людини.	0	4	4
Тема 7. Загальна характеристика органів виділення. Анатомія, фізіологія і гігієна органів сечовиділення. Анатомія, фізіологія і гігієна шкіри.	0	4	2
Тема 8. Анатомія, фізіологія і гігієна залоз внутрішньої секреції. Ендокринна система дитини та її вікові особливості. Ендокринні залози, їх функції та вплив на ріст і розвиток дитячого організму	0	4	2
Тема 9. Будова, функції та розвиток відділів центральної нервової системи. Вища нервова діяльність та її вікові особливості. Поняття про вищу нервову діяльність. Поняття про рефлекс та будову рефлекторної дуги. Умовні та безумовні рефлекси, їх особливості і значення.	0	2	2
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – екзамен Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 100 балів, Контрольна робота – 100 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 100 балів. Екзамен – 100 балів.		
Вимоги до письмової роботи	Контрольна робота – 100 балів. Самостійна домашня робота – 100 балів.		
Семінарські /практичні заняття	Максимальна оцінка – 100 балів.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань		
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен Форма здачі – письмова, усна, тести d-lern		
7. Політика навчальної дисципліни			
<p>1. <i>Письмові роботи</i> виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.</p> <p>2. <i>Академічна доброчесність.</i> Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>3. <i>Відвідування занять.</i> Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).</p> <p>Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі</p>			

«Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від 13 жовтня 2023 р № 830. <https://ifk.pnu.edu.ua/polozhennia/.pdf>

4. *Неформальна освіта*. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. "Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури". – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 336 с.

[Доступно онлайн](#)

2. Маруненко І. М., Неведомська Є. О., Бобрицька В. І. "Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студентів небіологічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів". – Київ: ВД "Професіонал", 2006. – 480 с.

[Доступно онлайн](#)

3. Петришина О. Л., Попова Є. П. "Анатомія, фізіологія і гігієна дітей молодшого шкільного віку". – Київ: Вища школа, 1982. – 192 с.

4. Мойсак О. Д. "Основи медичних знань і охорони здоров'я: навчальний посібник для студентів педагогічних закладів освіти". – Київ: Арістей, 2008. – 616 с.

5. Бобрицька В. І. "Анатомія, вікова фізіологія і шкільна гігієна: Навчально-методичний посібник (робочий зошит) для студентів небіологічних спеціальностей". – Київ: ВД "Професіонал", 2006. – 480 с.

6. Плахтій П. Д., Мисів М. П., Циганівська О. І. "Вікова фізіологія. Теорія, практикум, тести: Навчальний посібник". – Кам'янець-Подільський, 2008. – 332 с.

7. Поніманська Т. І. "Дошкільна педагогіка: підручник для студентів вищих навчальних закладів". – Київ: Академвидав, 2015. – 448 с.

8. Комісарова Т.Є. *Вікова анатомія та фізіологія людини: навчальний посібник*. – Харків: ФОП Петров В.В., 2021. – 112 с.

9. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Волковська Г.І. *Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи*. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 184 с.

10. Матсар І.Т., Абдулаєв В.І., Берчіль В.І., Лущенко О.Г. *Гігієна дітей і підлітків: навчальний підручник для студентів вищих навчальних закладів*. – Київ: Гордон, 2019. – 364 с.

Основні нормативно-правові документи:

Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату>

Базовий компонент дошкільної освіти України (2021)

Державний стандарт дошкільної освіти, який визначає вимоги до рівня розвиненості, вихованості та навченості дітей дошкільного віку.

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna-osvita/bazovij-komponent/Bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-2021.pdf>

Додаткова:

1. Антонік В.І., Антонік І.П., Андріанов В.Є. *Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури*. – Київ: Професіонал, 2019. – 336 с.

2. Неттер Ф.Г. *Атлас анатомії людини з латинською термінологією: 7-е видання*. – Київ: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2021. – 680 с.

3. Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р. *Анатомія людини: підручник*. – Вінниця: Нова книга, 2018. – 608 с.

Інформаційні ресурси:

1. Навчально-методичний посібник "Анатомія та вікова фізіологія з основами медичних знань"

Цей посібник містить методику навчального курсу, систему методів навчання, а також таблиці та малюнки, що допоможуть у вивченні матеріалу.

<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0055378.pdf>

2. Лекційний матеріал "Морфологічні та функціональні особливості нервової системи дітей дошкільного віку"

3. Львівський державний університет фізичної культури надає лекційний матеріал, який детально розглядає особливості нервової системи у дітей дошкільного віку.

<https://repository.ldufk.edu.ua/bitstreams/223399ef-dd26-40a7-b181-0080e0fb5699/download>

4. Навчальний посібник "Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики" Ужгородський національний університет пропонує посібник, який охоплює структурні та функціональні аспекти основних анатомо-фізіологічних систем організму дітей, а також особливості спадковості.

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/65903>

5. Навчально-методичний посібник "Анатомія і фізіологія людини" Бердянський державний педагогічний університет пропонує посібник, який охоплює основні аспекти анатомії та фізіології людини, зокрема дітей молодшого шкільного віку.

<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/OK16-Anatomia-i-fiziologia-liudyny.pdf>

Викладач

Петрунів Христина Володимирівна